

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesia Cathedrali Cæsaravgvstæ. Ioannis Baptistæ Tvrricelli Responsum

Torricelli, Giovanni Battista

Romæ, 1656

§. I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13380

§. I.

AD secundum Argumentum, quod ex Episcopatu Athanasij deducitur, responderetur, absolutè negando Cæsaraugustanum Prælulem eum fuisse, quod euidenter probatur, &

N. 18.

Primo ex historia foundationis eiusdem Ecclesiæ, quæ ab Autoribus in decisione relatis, & ab ipsa parte eam producente approbatur. Cum enim in dicta historia post Sacelli mirabilem constructionem vnus ex discipulis Theodorus nomine ab Apostolo Presbyter ordinatus, & eiusdem Sacelli curæ, nulla de Athanasio mentione facta, additus legatur: vtique à d. traditione recedimus, quotiescumque Athanasio Ecclesiæ curam demandatam dicamus.

Nec adaptatur responsio decisionis, videlicet dictam historiam id expressisse, quod in specie ad ipsam B. Mariæ Ecclesiam pertinebat, mentionem tantum de Presbytero faciendo, qui particulari Ecclesiæ seruitio destinabatur: ex eo autem non excludi ordinationem alterius, nempè Athanasij in Episcopum, qui vniuersæ Diœcesi, non autem soli Ecclesiæ fuerat præfectus.

Tollitur enim dicta responsio ex ipsa decisione, quæ *sub n. 30.* supponit vnã tunc temporis Ecclesiam del Pilar Cæsaraugustæ existisse; nam licet Episcopo totius Diœcesis cura commissa esset, principaliter tamen dictæ Ecclesiæ tanquam Cathedrali idem fuisset præfectus in qua scilicet, & consecrari, & ad Altare intitulari, & Sedem ponere, & diuinis Officijs interesse debebat *ad Can. statutum 18. qu. 1. & Can. Episcopus vitem. dist. 41. & Can. Episcopus vbi glos. de consecr. dist. 3. & pulcrum text. in cap. fin. de offic. Archipresb. ibi, & sicut ipse Matrîci Ecclesiæ præest &c.* Vnde Episcopum Cathedralis Ecclesiæ verum Rectorem esse deducitur. Quamobrem Athanasius Cæsaraugustanus Episcopus ab Apostolo ordinatus verus Rector fuisset Ecclesiæ del Pilar:

Theodorus vero eius coadiutor. Hoc autem posito negari non potest, quin ad particularem historiam Ecclesie del Pilar expressa mentio Episcopatus Athanasij tanquam veri, & præcipui eius Rectoris pertineret; imò inuerisimile omnino videtur, si Athanasius Episcopus in ea fuisset constitutus, ut omisso Episcopo, ac vero Rectore de Coadiutore historia meminisset.

Nec obstat, quod dici posset, infirmum esse argumentum ex hac coniectura deductum: nam licet rem aliquam, & quidem præcipuam historicus præterierit: non tamen res illa, aut factum negandum est, quod enim alter libertate historica ommisit, alter studio magis accurato describere potuit ita ut non repugnet veritati Athanasium fuisse in Ecclesia del Pilar Episcopum constitutum, etiam si eiusdem Ecclesie historia de eius Episcopatu mentionem non fecerit.

Nam respondetur: præcipua facta nec sine vitio ab Historico ommitti posse, nec omissa esse præsumendum; Hinc Plutarcus Alexandri Regis, & Cælaris vitas scripturus, quoniam rerum magnitudo neque omnia sermonibus hominum celebrata facta, neque singula accuratè describi poterat eam excusationem præterdit, videlicet non historias, sed vitas se scribere.

Accedit aliud esse factum aliquod in historia ommitti: aliud de eo mentionem fieri omissa aliqua circumstantia, quæ narrata rem aliter constitueret, nam quatenus primo casu argumentum procederet, (quod in historia saltem particulari negatur) neuiquam secundo casu concludit, quo nos versamur: siquidem historicus cum posset Ecclesie constructionem dumtaxat describere, statum etiam in quo ab Apostolo fuit constituta exprimere voluit, Theodorum, Præbyterum ordinatum, & eius curæ præfectum memorans; Quis autem dubitet, quin de Athanasio mentionem fecisset, si eiusdem Ecclesie cura principaliter ei fuisset commissa, Theodoro in partem oneris, & sollicitudinis addito? cum id ommittere non posse, quin diuersum Ecclesie statum

statum nobis proponeret, & eiusdem dignitati derogaret, quippe qui ex designatione Episcopi Cathedralis Ecclesiam, ex ordinatione Presbyteri, qui eam regeret, non Cathedralis ab Apostolo constitutam declarabat *arg. tex. in d. cap. fin. de offic. Archipresb. & Can. Episcopi in fin. distinct. 80.*

Secundo Athanasium non fuisse Cæsaraugustanum Episcopum probari posset, quia cum pauci discipuli B. Iacobo in Hispania sese adiunxerint, ut qui plurimos, nouem numerent, teste *Ioan. Marian. hist. Hispan. lib. 4. cap. 2. in fin. Vaseo in chron. Hispan. ann. Christi 37. Ribadeneira Flos Sanctorum in vita S. Iacobi*. eos Apostolus secum ducens, cum videret euangelicam doctrinam in ijs Prouincijs parum receptam, Hierosolymam reuersus est, ut habet *S. Antonin. histor. par. 1. tit. 6. cap. 7. Thom. Caccin. hist. eccles. vol. 1. lib. 4. cap. 9. & Alphonsus Villiegas in vita S. Iacobi*, ubi expressam mentionem facit de Athanasio, Apostolum ex Hispania recessisse affirmans cum discipulis quos secum duxerat, alijsq. septem quos de nouo in Hispania habuerat, Theodoro Athanasio &c.

Tertio quatenus aliquos ex discipulis ab Apostolo in Hispania relictos admittatur, prout admittimus: duos tantum prædicationis causa in ijs Regnis constituisse ex litteris Leonis Tertij, & Calixti Secundi Pontificum de quibus *Vaseus d. chron. an. 37. & 44.* satis colligitur, quorum testimonio præcipue verò B. Calixti utpotè in Hispania nati, & qui de S. Iacobo accuratissime scripsit. recentioribus auctoribus est præferendū, si illorū tñ auctoritatē Apostolicis litteris conferre decet. Ex his autem discipulis, cū alter Theodorus fuerit, qui presbyter ordinatus Ecclesiam B. Mariæ curandam suscepit, ut habet hist. eiusdem foundationis. alter B. Petrus Martyr Braccarensis Episcopus. quem Hispani omnes Scriptores Braccaræ relictum conueniunt, etiam si non paruum difficultatem subeat, an à Iacobo Episcopus ordinatus, ut recitat Breuiarium Braccarense, an verò à B. Petro post Iacobi mortē Episcopalis Infulis ornatus fuerit, quod & Vaseus sensisse, & verius videtur, ponderando *text. in cap. quis nesciat dist. 11.*

de

de quo plura inferius : necessariò deducitur , vel Athanasium nequaquam Cæsaraugustæ Episcopum à B. Iacobo relictum fuisse : vel plures duobus discipulis in Hispania permansisse , quod repugnat dictæ Leonis , & Calixti traditioni , cui ad stipulatur *Garibai in compendio hist. Hispan. lib. 7. cap. 4. & Hieronymus Romanus lib. 1. Reipub. Christ. cap. 4. fol. 86.*

Quartò idem probatur ex Breuiario Romano in festo S. Iacobi die 25. Iulij in quo primos Hispaniæ Episcopos à Petro ordinatos expressè asseritur , Torquatium scilicet Tesiphonem , Secundum , Indaletium , Cecilium , Hysichium , & Euphrasium , de quibus Martyrologium Romanum die 15. Maij , quamobrem cum dicti Episcopi post B. Iacobi interitum ordinati fuerint , & tamen primi Hispaniæ Episcopi nuncupentur , neque Athanasium , neque alios à B. Iacobo Episcopos in Hispania ordinatos , consequens est.

Quintò denique concludentissimè id deducitur ex dicta Leonis Tertij epistola , ubi habetur occiso à Iudæis B. Iacobo discipulos magistri corpus Vrbe eiectum nocturno tempore arripuisse , & in Hispaniam ita ab eo viuente præmonitos transfuisse : ex his vero septem Romam profectos ab Apostolis Petro , & Paulo Episcopali dignitate accepta in Hispaniam remissos fuisse , ibique martyrio affectos : alios duos Athanasium scilicet , & Theodorum in Hispania ad magistri tumulum confedissee , & iuxta S. Corpus quod iugiter vigilantes seruauerant , alterum ad dexteram , alterum ad sinistram sepultos esse.

Epistolæ huius testimonium in historia Compostellana referri scribit *Vaseus loco alleg. & sequitur Garibai d. lib. 7. cap. 4.* quo admissio euidentia constat , Athanasium Cæsaraugustæ Episcopum esse non potuisse , quippe Cæsaraugustæ præesse non poterat , qui apud Iriam Flauiam , quo loco Apostoli sepulchrum fuit , domicilium sibi elegit , ubi S. Corporis custodiæ assistens vitam traduxit.

Occurrit difficultati *Murill. in tract. de mirab. fund. Cappel. Ang. cap. 17. fol. 146. & cap. 10. fol. 84.* & ait , S. Corporis custodiã

ab

ab Athanasio, & Theodoro ita susceptam, vt præcipuum eorum munus non deseruerint, sed alternis vicibus alter ad magistri tumulum vigilaret alter ad prædicandum progredieretur. Verùm, cum de hac re neque vllius Scriptoris testimonium proferat, neque vllò vtatur fundamento, cui fides sit tribuenda, huiusmodi resolutio tanquam diuiniua prorsus reijcienda est; Maximè quia licèt præcipuum Episcoporum munus in primitiua Ecclesia esset prædicatio, ij tamen & diuinis officijs interesse, & alia gerere debebant quæ procul à propria Ecclesia Athanasius explere nequijt, nec ab eo contempta præsumendum est.

Ex his ergo apparet, erroneam aut comentitiam esse quamlibet de Athanasij Episcopatu traditionem; Verùm quia Sac. Rota Scriptorum id afferentium auctoritati adeo derulit, singulorum testimonium ad trutinam reuocabimus quò euidentius constet, an fidem in re præsentis scripta huiusmodi mereantur.

Septemdecim Scriptores *in decis. recensentur sub num. 22. vers. N. 19.*

quo vero ad ordinationem: quorù omnium opera post litem motam, vel condita, vel in lucem edita, nec ab omnibus approbata fuisse constat; propterea nullam prorsus probationem facere possunt; historiae siquidem eatenus probant, quatenus longissimo tempore receptæ fuerint, fidemq. obtinuerint apud maiores, vel sub publica custodia remanserint ad tradita per Abb. in cap. cum causam sub num. 1. vers. ex his infero de probat. Falin. in cap. inter dilectos num. 12. de fid. instr. Paris. cons. 23. num. 235. lib. 1. Mascard. de probat. conclus. 105. num. 11. & conclus. 398. num. 5. & 6. Barbos. in cap. cum causam 13. num. 5. vbi rationem reddit quia historiae sunt scripturæ priuatæ, quæ ex antiquitate, & fama robur accipiunt Rota coram Aegid. decis. 70. & coram Coccin. decis. 132. sub num. 4. vers. quod dicebatur, & in Balneoregien. iuris patronatus 9. Decembris 1650. S. neque iustificatur coram Eminentiss. Orthobono.

Vt igitur de singulis inspiciamus antiqui Scriptores tres allegantur:

gantur: quorum opera per plura sæcula cum latuerint, amissaque communiter haberentur, post motam litem in lucem prodierunt Flau. Lucij Dextri Chronicum, epigramma M. Maximi atque epistola Vgonis Portugalensis Episcopi, in quibus Athanasius Cæsaraugustanus Episcopus enunciatur.

Vixit Dexter redemptionis nostræ sæculo quinto, vir summi nominis, Sancti Paciani filius, cui S. Hieronymus librum suum de Scriptoribus Ecclesiasticis dicauit: Chronicum ab eo conscriptum fertur, quod ab initio Mundi ad ann. Chr. 440. protenderetur: sed an in lucem prodierit, dubitatione non caret; nã S. Hieronymus dubitans loquitur, *fertur texuisse historiam quam nondum legi*: quamobrem constat, historiam illam Dextri, viuente Hieronymo, editam non fuisse: cui enim potius exemplar mitti debebat, quam ei ad quem scribebatur? Sed neque postea publicatum fuisse inde elicitur, quod nullus deinde scriptor Ecclesiasticus eam viderit, aut legit vnquam per tot sæculorum curricula, quidquid in Apologia eiusdem Chronici habeat Biuar. de Iuliano, Euthrando, M. Maximo, & Hugone Portugalleñ, de quibus infra. Quod igitur opus, aut numquam editum est, aut dispendio nostro periit, prout conqueritur *Baron. annal. tom. 4. ann. Chr. 392.* post motam hanc litem è tenebris emerfit, Cæsaraugustæ typis editum ann. 1619. Ferunt ex Bibliotheca Fuldensi translatum, sed merum commentum id esse liquido constat, nam Marianus Scottus eiusdem Monasterij Monachus, diligentissimus Chronologus *id* legisset, & peruetus index Fuldensis Bibliothecæ ante quingentos annos scriptus in Vaticanâ Bibliotheca eum librum non agnouit. Hinc licet ex Neotericis nonnulli huius libri auctoritatem, admittant, eiusq. testimonio vsi sint, eruditi tamen eum spurium omnino censent, vel certè aliorum lacinijs assutum, & vitiatum; vt testantur *Cornel. Alapide in cronotaxi aët. Apost. ann. Chr. 101. fol. 12. Salazar. in tract. de Immacul. Deipara Virginis Concept. cap. 35. fol. 301. & seq. Iacobus Tiri-*

nus. in commentar. Sacr. script. tom. 2. in indice auctorum Carill. in histor. S. Valer. cap. 14. fol. 186. Ioannes Perez Episcopus Segobien. vir eruditissimus, de quo Gaspar Esculanus histor. Valentin. lib. 2. cap. 1. Gabriel Pennottus in histor. tripartita Canoniorum Regularium cap. 52. & seqq. Thom. Caccinus histor. Eccles. d. volum. 1. lib. 4. cap. 9. anno Domini 43. & horum postremus Theophilus Rainaudus in libro de malis, & bonis libris partitione prima erotemate x. cuius verba libet apponere Fl. L. Dextri Cronicon nuper vulgatum suppositum fuisse Dextrolatè contendit Gabriel Pennotus in Canoniorum Regularium historia; Quamvis enim ipso Hieronymo teste verum sit Fl. Dexterum scripsisse Chronicum, quod eidem D. Hieronymo inscripserit, tamen hoc illud ipsum esse genuinum, cuius S. Hieronymus meminisse multa sunt quæ disuadent; nec quæ aduersus libri illius suppositionem proferunt Bivarius Commentator, ac defensor, et Melchior Incofer. lib. pro Epistola Deipara ad Messanenses à cap. 42. ad 46. explent verae legis animum, sic Aubertus Miræus vir doctissimus, præsertim in antiquitate Ecclesiastica, in notis suis ad S. Hieronymum de scriptor. Eccles. ait viris eruditis hæc fragmenta Dextri videri eiusdem farinae cum Beroso Anniij Viterbiensis. Et Canonicus L. Holstenius tum in antiqua historia, tum in quolibet eruditionis genere versatissimus, in vita Porphirij Philosophi cap. 10. auctorem tot assumentis adulteratum indignum existimat, qui ad testimoniū citetur. Esse autem meram imposturam, & figmentum chronicon illud, quod Dextero supponitur statim ex ipsa fronte apparet, vbi ille PseudoDexter se se in Oriente Præfectū Prætorio fuisse ait: quod præpicuæ falsitatis conuincitur ex diuersis legibus ad eum datis quæ passim in Codice Theodosiano erant: fuit enim Præfectus Prætorio Italiae, vt clarissimè patet ex l. 2. de indulgentiis debitorum, vbi Campaniam Italiae prouinciam eius iurisdictioni subiectā fuisse cognovimus: & certissimum est, ex multis alijs eiusdem Codicis Theodosiani legibus, eodem anno Rufinum famosum Claudia-

ni insectatione Eunuchum fuisse Praefectū Praetorio Orientis, vt ex Indice Chronologico Antonij Contij videre est, vbi leges singulas Constantinopoli ad eundem Rufinum datas recenset, quibus fraus, & impostura huius Pseudo Dextri detegitur.

M. Maximus Episcopus Caesaraugustanus vixit ad ann. salutis nostrae 616. de cuius sanctitate, & eruditione testatur Vassæus d. Chron. an. 610. & B. Isidorus in tract. de clar. Hispan. scriptor. in fin. eius opera simul cum Chronico Dextri impressa pluribus impugnat Gabriel Pennotus d. histor. tripart. cap. 53. ~~Atque epigrammata, in quibus de Athanasio fiet mentio, non temerè ei supposita censuit eidem Salazar d. lib. sive tripart. cap. 53.~~ Atque epigrammata in quibus de Athanasio fiet mentio, non temerè ei supposita censuit idè Salazar d. tract. de Immac. Virg. Concept. cum inelegans, & gracilis stylus auctori tanti nominis, & quem inter Claros Poetas Isidorus recenset, omnino aduersetur: Maximè ijs temporibus, quibus multos eximia eruditione celebres viros in Hispania floruisse habet Vassæus Chronicon ad an. Christi 591.

Vgo Episcopus Portugallen. vixit circa annum Domini 1100. Epistola aurem eius nomine nuper vulgata Athanasium Episcopum minimè nuncupat; verba sunt. *Quindecim mensibus vix fere elapsis, eius Magister Iacobus ad Caesaraugustiam adiculam excitat in honorem Deiparae Virginis, creatoque inibi Athanasio discessit, & Bracaram venit; vbi sacra eidem Domina cum Pio Hispalensi, & Elpidio Tolesano Episcopis, & alijs ex primis eius discipulis aliam adiculam in quadam cripta propè balnea iuxta templum Aegyptijs Isidi quoddam dicatum, & inde Brigantio nauim transcendens in Britannias appulit relicto Bracara S. Petro eius Vicario, & primario inter alios quos Sacrae in Hispania Episcopos.*

Circa quæ animaduerti potest, quatenus authenticus codex habeat verbum illud, creatoque inibi &c. in incerto relinqui an Athanasius Presbyter vel Episcopus Creatus fuerit: secun.

secundo ex imperfecto, & indeterminato sensu coniecturam desumi corruptæ transcriptionis: Nam sermonis proprietati, & puritati proprius accedit, non *creato*, sed *relicto* inibi Athanasio in genuino codice haberi, quod facilius suadetur, obseruando eandem dictionem, seu dicendi modum vsurpatum, vbi de S. Petro post similis facti descriptionem fit mentio relicto Bracaræ S. Petro &c. Tertio ex diuersitate orationis, qua meminit scriptor de S. Athanasio, & de S. Petro etiam facti diuersitatem argui; de ordinatione enim B. Petri in Episcopum expressa fit mentio, de Athanasio secus, ex quo Episcopalem ordinem, nequam ei collatum, sed Petro tantum deducitur. Nec videtur ommittendum ex verbis expressis Dextri circa Legatos Apostolicos antiquitus in Hispaniam missos, quæ in dicta Epistola referuntur non magis eius chronici antiquitatem comprobari, ad quod allegatur, & in elogijs Dexteri fol. 9. & in Apologia ad eius chronicum apposita fol. 15. quam nouitatem epistolæ deduci posse vt potè post Chronici editionem studio confictæ, vt fidem ei conciliaret: Nam Cronicum anno 1619. vulgatum diximus, Epistolam verò ex Conuentu Conimbricensi Canonorum Regularium S. Augustini emmissam anno 1622. habetur in eadem Apologia fol. 15. quod ex ipso Epistolæ stylo euidenter dignoscitur nihil penitus de eius sæculi simplicitate habente quo ea scripta fingitur.

Sed etiam si hæc Epistola verè esset antiqua, & Vgonem Auctorem agnosceret: Cum tamen post motam litem edita fuerit, tanquam recens scriptum haberi debet, nec enim de antiquitate, & fide authentici constat, cum authenticum in Archiuo publico, & sub perpetua custodia seruatum non probetur ad *d. Aegid. decis. 70. numer. 3.* Et quatenus authenticum in publico Archiuo seruatum fuisset, nõ exhibetur, sed datur simplex exemplum absque iudicis præsentia extractum ex quo oritur suspicio minus fidelis transcriptionis, cum & in publico instrumento exscribendo (quod

ed magis in scriptura priuata dicendum est) præsentia Iudicis requiratur ad *text. in l. publicati 2. ubi glos. not. C. de testam.*

Quod autem dicimus de hac Epistola, & in Chronico Dextri, & in Carminibus, & Chronico M. Maximi, & in additionibus ad Maximum Braulionis; & Elecæ, & in eiusdem Braulionis, Taionis, & Valderedi carminibus simul cum chronicis Dextri, & Maximi per P. Torralbam ex Societate IESV ex Germania in Hispaniam transmissis anno 1594. vt habetur in prologo Apologetico *Murill. ad d. tractat. de fundat. Capp. Angel. fol. 2. & in d. Apologia ad Chronicum Dextri fol. 12. & 13.* Ac denique in alijs consimilibus libris eundem locum sibi vindicat; cuiusmodi A. Halli Poetæ Burdegallensis, Euthrandi, seu Luitprandi, & Iuliani Perez, seu Petri scripta quorum testimonio, & P. Lezana, & Biniarius vsi sunt: nam licet Euthrandus Ecclesiæ Toleranæ Subdiaconus, & Iulianus Perez Toletanus Archipresbiter S. Iustæ decimo sal. nostræ sæculo vixerint: atque Hallus Poeta scripserit duodecimo sæculo; attamen Halli Carmina de aduentu S. Iacobi. & Iuliani Chronica anno 1628. Luitprandi verò Chronica non nisi anno 1635. in lucem prodierunt; Quæ pluribus erroribus referta à viris doctis Romæ obseruantur, & hæc quò ad auctores antiquos.

Ex recentioribus non est qui de Athanasij Episcopatu ante hanc litem quidpiam tradiderit, nam ipse Petrus Antonius Beuter huius placiti primus assertor scripsit anno 1546. & sic decem annis post litem inchoatam, *vt admittit decisio sub num. 46 & 49.*

Nec seruatur eius auctoritas quia tunc temporis Athanasij Episcopatus non deduceretur pro vt respondetur *in decisione d. num. 49.* etenim cum lis esset super præminentijs, & sub ipsum litem initium Ecclesia del Pilar articulauerit Cathedralitatem suspicione nõ caret, fauore eiusdem Ecclesiæ Episcopatum hunc Athanasij fuisse excogitatum, quo facilius

37
cilius articulata Cathedralitas historicorum testimonio accedente comprobaretur.

Satis profecto (quando ipsa veritas contrarium non suaderet pro vt ex superius dictis patere potest) scriptoris fidei vnum hoc derogat, de re adeo antiqua testimonium proferri, nullo aut historię aut alio publico documento adducto, quoniteretur. De Numa scripturus Plutarcus quo tempore is vixerit, ausus non est affirmare quoniam id ex Olympicorū certaminum victoribus esset deducendum, quorum certam monumenta deficerent: Hyppiæque Elæo scriptori succensuit quòd illorum descriptionem serò admodum edens nullo vsus esset rei fundamento, cui fides necessario fuerit habenda. Quod in historia Ecclesiastica, cum eo sanctius sit obseruandum, & recentiores nonnullos notet Baronius ad annum Christi 78. quia Thomæ Bartholomei, & aliorum Martyria sine auctore eo anno contigisse tradiderint: hoc ipsum à Beutero ommittendum non erat, nec immerito, cum is rem nouam, & cui validissima argumenta aduersantur, proprio contentus Iudicio nobis proponeret, sententiam eius reiecit Vasæus in Chronico rerum Hispaniæ anno Domini 44. vt pote ab epistola Leonis III. quam superius retulimus, manifestissime explosam.

Hieronymus Blancas in commentarijs rerum Aragonensium, vbicunque de Athanasio mentionem iniecit, cum in re perantiqua, & nullo certo fundamento suffulta versaretur, grauitatis suæ non oblitus, nihil temerè de eo prodidit, sed que in vulgus emanauerint, simpliciter refert. Hinc sub fol. 11. de Athanasij conuersione sic loquitur. *S. Athanasius B. Iacobi Apostoli discipulus. è nouem ab eo vt proxitur. ad Christianam nostram fidem conuersis vnum, & fol. 3. de primis Casaraugustæ Episcopis mentionem factururus, nequid omitteret quod ad Patriæ suæ gloriam conferret, de Athanasij Episcopatu sic inquit. Post D. Athanasium ipsius Apostoli discipulum, quem primum Casaraugustanum Episcopum memorant, B. etiam Felicem circiter annum Christi 225. se-*
disse

disse constat, atque cum Diuus Cyprianus fidei cultorem, ac
 defensorem veritatis appellat. Quibus in locis facile est ani-
 maduertere de Felicis Episcopatu, cuius certa extant mo-
 numenta non ambiguis verbis historicum loquutum esse:
 Cum ad Athanasium ventum esset, famæ testimonio vsum,
 esse scriptorem, ne fidei historicæ in re dubia periculum
 fieret; quam scribendi rationem seruasse historicos rem an-
 tiquam, aut incertam narrare aggressos neminem latet.
 Plutarcus in vita Thesei de Ariadnæ morte varios nec con-
 uenientes sermones referens, alij (inquit) hanc à Theseo re-
 lictam suspendio vitam finivisse memorant alij in Insulam Na-
 xon à nautis deportatam &c. Livijs de Romulo, & Remo
 mentionem faciens verba ferunt, fama est, iterum iterum-
 que inculcat. Ita velut defuncti Regis imperio in proxima
 alluvie, ubi nunc ficus ruminalis est (Romularem vocatam fe-
 runt) pueros exponunt &c. tenet fama, cum fluitantem alucam
 quo expositi erant pueros, tenuis in sicca aqua desitisset, lupam
 sitientem ex Montibus, qui circa sunt ad puerilem vagitum
 cursum flexisse: eam summissas infantibus adeo mites prebuis-
 se mammæ ut linguam lambentem pueros magister Regij peco-
 ris inuenerit; Faustulo fuisse nomen ferunt &c. sic Iustinus hi-
 stor. lib. 44. postquam de Habide dixit quem Atti iussu ex-
 positum cerua nutrierat subiungit, Huius casus fabulosi vi-
 derentur, nisi, & Romanorum conditores lupa nutriti, & Cy-
 rus Rex Persarum cane alius proderetur.

Eodem pacto de Athanasio loquitur Ambrosius Morales in
 Chronico Hispaniæ lib. 9. cap. 7. fol. 229. enumeratis enim
 discipulis ab Apostolo conuersis, hoc est Torquato, Isichio,
 Euphrasio, Cicilio, Secundo, Indaletio, Tesiphonte,
 Athanasio, & Theodoro subiungit; ac primum ex his ultimis
 reliquit Apostolus (ut affirmatur in Ciuitate Caesar augustana)
 eiusdem Urbis Episcopum, Alterum vero Presbyterum, quod
 iisdem omnino verbis asserit Ribadeneira in libro Flos
 Sanctorum in vita S. Iacobi.

Cum igitur, & Blanchæ, & Moralis, & Ribadeneiræ assertio sola
 famæ

famæ auctoritatē submixta sit, maiorem probationem quam ipsa fama facere nequit: quæ cum Cæsaraugustanæ diuersa, & cōtraria vigeat, prout à partibus originem duxit, vtrique in re præsentī nullius ponderis cēfenda est; cū enim fama sit

Tam ficti, prauique tenax, quam nuncia veri.

Id genus probationis non passim, & indistinctè etiam in antiquis admittitur, sed ita demum si ea constans, inconcussa, & contraria fama non debilitata appareat *Bald. in l. conuen- ricularum, C. de Episcopis, & Clericis, vers. ex his etiam infero. Corn. conf. 304. num. 7. vol. 3. Rol. conf. 4. numer. 48. & seqq. vol. 1. Menoch. conf. 191. num. 86. Surd. conf. 151. numer. 79. Rota apud Seraph. decis. 355. nu. 5; Gregor. decis. 325. nu. 17. & seq. & decis. 570. num. 7. Caualler. decis. 6. num. 5. & rec. part. 1. decis. 176. num. 10. & 13. & decis. 299. numer. 3. & par. 6. decis. 205. num. 19.*

Maurus Castella in histor. S. Iacobi pag. 85. & Marill. in d. tract. de fundat. Capp. Ang. cap. 17. Dexterī auctoritatem referunt quam Murillus non tantum sequitur, sed etiam ipsi historię foundationis præfert. Buiarius Dexterī Commentator ad ann. Christi 37. Comment. 2. Dexterī traditionem M. Maximi epigrammate comprobat; proinde dempta auctoritate dict. epigrammatis, & Chronici Lucij Dexterī cessat auctoritas, & Castellæ, & Murilli, & Buiarij; cum plus auctoritatis in referente, quam in relato esse nequeat, l. in testam. 27. ff. de condit. & demonstr. Bartol. in l. post legatum num. 2. ff. de his quib. ut indign. Roman. consil. 994. numer. 1. Dec. conf. 463. nu. 14. Aymon. conf. 112. num. 13. & conf. 115 num. 8 Rota apud Merlin. decis. 694. num. 23.

Quod scribit Comestabilis Castellæ in primo discursu pro aduentu S. Iacobi fol. 10. Athanasium fuisse Episcopum Cæsaraugustanum, Theodorum verò Presbyterum in Ecclesia del Pilar Similiter ex Dextro mutuatum constat legentis eius Chronicum ad annum 37. & 41.

Franciscus de Padilla hist. Eccles. part. 1. censur. 1. fol. 18. post relatum foundationem Ecclesiæ del Pilar subiungit, Aucto-

res

res de hoc scribentes asserere B. Iacobum in dicta Ecclesia Athanasium Episcopum, Theodorum Presbyterum constituisse. At historiam suam edens anno 1605. paucos reperire sanè potuit qui eum præcesserint, assertionis huius auctores: Nec Valæi censuram ad Beuteri traditionem accuratum alias Scriptorem latuisse facile credam, sed potius Dextro in hac re accessisse, cuius chronico in multis locis operis sui eum usum esse testatur Auctor dictæ Apologiæ ad Chronicum Dextri fol. 15. in fine.

Nec alio testimonio, & Franciscum Peredam in libro *Patrona Mariti lib. 4. cap. 1. fol. 271.* & Antonium de Cianca in *hist. v. t. e. S. Secundi fol. 2.* vlos esse, par est credere: Quamvis nec Dextri auctoritatem, nec aliud argumentum proferre curauerint quo rem firmarent, quasi satis auctoritatis, & fidei in eorum assertionem cõsisteret quemadmodum, & Beuterus sibi persuasit.

Itaque & Comestabili, & Padillæ, & Peredæ, & Antonio de Cianca non magis ac Murillo, Biuario, & Mauro Castellæ est deferendum: imo omnes ex vnius Dextri auctoritate loquentes tanquam vnicus Scriptor censi debent, prout dicitur de testibus, qui ab vno tantum audiuerint ad *text. in cap. licet ex quadam ubi glos. & Butr. numer. 6. de testibus & adducta per Galv. de testibus conclus. 3. num. 4.*

Jacobus Valdes in *tract. de dignit. Reg. Regnorumq. Hispan. cap. 6. num. 22. fol. 56.* De discipulorum numero quos Apostolus conuertit, nihil certi in tanta varietate, & contentione Scriptorum affirmari posse fatetur: De Athanasio autem, & Theodoro in Ecclesiæ Cæsaraugustanæ monumentis haberi, alterum Episcopum alterum Presbyterum in eiusdem Ecclesiæ cultum ordinatum fuisse. At cum de Athanasij Episcopatu nullum in Ecclesiâ S. Saluatoris aut in Ecclesiâ del Pilar (quatenus Cæsaraugustanæ Ecclesiæ nomine eam Valdes. designasset) monumentum extet, imo in historia illius foundationis de Theodori in Presbyterum ordinatione dumtaxat mentio habeatur: proinde Valdesij dictum tantum

tum probat quantum historię aut documenta, ad quę se
refert ex *trad. per Seraph. decis. 836. nu. 4. Gregor. dec. 439.*
num. 2. Merlin. decis. 589. num. 6. & 7. & decis. 718. nu. 12.
& decis. 681. num. 5.

Gabriel Pennottus Ceteris in hac re acuratioꝝ dubietatem
huius traditionis pluribus tollere contendit, & primo ex
sententia per Consil. Regni Aragon, lata anno 1605. super
præcedentia in Comitij generalibus ab alijs Regni Cathed-
ralibus, excepta Metropolitana, Ecclesię del Pilar conce-
denda: secundò ex auctoritate Scriptorum de quibus ha-
ctenus diximus: tertio ex litteris Gelasij Secundi Pontifi-
cis directis exercitui fidelium Cæsaraugustam obsidentium
de quibus in *decis. num. 61.*

Sed ad primum respondetur nullum fundamentum in dicta
sententia fieri posse, tanquam à Laicis prolata in causa
Ecclesiastica, in qua carent omni iurisdictione *cap. decerni-*
mus extra de Iudic. Can. bene quidem, & Can. denique dist. 96.
glos. in cap. significasti de for. compet. Rol. consil. 4. numer. 7.
& 8. vol. 1. Surd. conf. 21. num. 31. Seraph. decis. 497. nu. 5.
Ror. recent. par. 3. decis. 517. num. 4. & 5. & latè in decis. 42.
à num. 1. par. 7. Maxime cum sit sententia recens, & Iuris
quæstionem decidens ex facto antiquissimo dependentem;
Quare nec locum habet doctrina *Surdi in conf. 338. num. 26.*
vbi sensit, causam Ecclesiasticam etiam à Laico cognosci
posse, vbi agitur de possessione, & non est quæstio iuris, sed
præsentanei facti; nec *decisio Seraphini 1047. numer. 3. & 4.*
aut decis. 673. par. 2. recent. in quibus ex sententia antiqua
desumitur adminiculum ad probationem facti antiqui.

Ad secundum patet responsio ex ponderatis circa adductorum
Scriptorum dicta, & auctoritatem.

Tertium tollitur animaduertendo, litteras Apostolicas datas
fuisse quo tempore Saraceni Urbem tenebant, & Ecclesia
del Pilar erat actu Cathedralis, Episcopis in ea residentibus;
Quamobrem vt Cathedralis Cæsaraugustanę Ecclesię ti-
tulo eam à Pontifice nuncupari decuit: non tamen à Ca-

thedralitate actuali ad habitualement inferitur, quæ penes Ecclesiam S. Salvatoris semper remansit, vt proxime dicitur, & de Ecclesia curata, in qua ob Populi recessum exercitium curæ fuit destitutum *tradit Falin in cap. postulasii num. 1. de rescript.* Imo quatenus Ecclesia del Pilar in litteris Apostolicis fuisset expressa, & Cathedralis nuncupata, eiusmodi verba à iure interpretationem reciperent, vt de Cathedralitate actu sint intelligenda, non autem habitu, quæ ab Ecclesia S. Salvatoris amitti nequijt, vt in simili de mentione curæ facta à Pontifice Respondit *Rota recent. par. 4. 10. 2. decis. 316. num. 9.*

De Carillo nihil addendum videtur cum superius satis ostensum fuerit quid de Cathedralitate Ecclesiæ del Pilar, & cōsequenter de Episcopatu Athanasij senserit quicquid in aduertentiis ad euitandas contentiones Religiosæ humilitatis studiosus scripserit. Ex quibus manifestum puto nullam probationem ex relatis auctoribus quo ad Athanasij Episcopatum deduci posse, Maximè attentis fundamentis, quibus contrarium euidenissime probatum fuit.

N. 20. Non ommittam tamen dubitationem, quæ forsan non ineptè excitari posset, an scilicet admisso Episcopatu Athanasij, & eius sede in Ecclesia del Pilar, aliarum Ecclesiarum Caput, & Superior ea Ecclesia constituta fuerit. Nam licet Cathedra Episcopalis seu Episcopi constitutio Cathedralis, vt Superius diximus Ecclesiam constituat: nulla tamen, ad effectum, vt Ecclesia Episcopali Cæteræ inferiores essent, ex sede Episcopi præminentia conferri potuisse videtur, antequam Episcopo Presbyteri, & totius Diœcesis Ecclesiæ subijcerentur, cum Episcopus nō potuerit propriæ Ecclesiæ ius superioritatis, quod non habebat, tribueræ: & cum post Diœcesum distinctionem dumtaxat id contigisse senserit *Lorerius de re benef. lib. 1. qu. 10. nu. 6. Sequutus Abb. sin cap. vlt. nu. 10. de vtil. vel inut. confirm.* Diœceses vero per Dionisium Pontificem distinctæ fuerint ad *textum in Can. Ecclesias 13. quasi. 1.* atque ita longe post tempora
Apoſto.

Apostolorum: videtur intentari posse, Ecclesiam del Pilar nullam ex ijs præeminentijs, quibus hodie Cathedrales fruuntur, ex Episcopatu Athanasij consequi potuisse, nisi ulterius Episcopus aliquis post distinctas Diöceses in ea sederit.

Nec refragatur Diöceses ante Dionisium distinctas fuisse ad tradita per *Baron. ann. Christi 270. num. 17.* quod ex congestis per *Gratian. distinct. 80. per tot.* verius videtur, & amplexa est glosa in *d. Can. Ecclesias verbo diuissimus*. Nam B. Iacobi tempore, à quo Athanasius Episcopus ordinatus asseritur, eam distinctionem nondum factam probari potest: quia licet in primitiua Ecclesia vigeret Episcopalis dignitas ab ipso Christo originem ducens, vt doctissime ostendit *Baron. ann. Christi 58.* Communi tamen Episcoporum, & Presbyterorum Consilio Ecclesiæ gubernabantur, donec oborto Scismate consuetudine potius, quam dispositione Dominica factum est, vt Presbyteri Episcopis subijcerentur ad *xxi. in Can. olim dist. 95.* Cum autem primum in Ecclesia scisma Corinthi factum deducatur ex epistola Pauli ad Corinthios *cap. 1.* vbi concertantes increpat quia alter alteri præferri vellet, dicentes ego quidem sum Pauli ego autem Apollo, ego vero Cephæ: Quam epistolam scripsit Paulus Ephesi degens *anno Christi 57. vt deducit Baron. ad d. annum sub principio:* necessario sequitur B. Iacobi tempore, qui Herodis iussu eodem *Baronio teste ann. Domini 44.* necatus est, nondum Presbyteros Episcopis fuisse subiectos, nec Diöceses distinctas, vnde dicta subiectio resultauit; Quamobrem & si Iacobus Athanasium Episcopum ordinasset Ecclesiam tamen Cæsaraugustanam comuni Presbyterorum Consilio ab eo rectam consequeretur, vt ignota Prælati in Presbyteros, & eorum Ecclesias iurisdictione, necessario ignota fuerit Ecclesiæ Superioris, & inferioris distinctio. Et hæc dicta sint ad vberiore discussionem materiæ; cum alias Athanasium, neque Episcopum à B. Iacobo ordinatum neque in Hispania relictum, abundè probatum fuerit.